

najumazanejših kupcij z nekim madžarskim verižnikom in potepuhom. Ta «sodnik» ima tudi najhujše zlorabe svoje oblasti na vesti. V preiskovalnem zaporu je imel nekega kmeta iz Vrbsa in ker je hotel kupiti po ceni hišo za svojo trgovino, stopi kratkoma k jetniku v zapor ter mu pravi, naj hišo proda, če hoče, da bo njegova stvar pri razpravi dobro in milo izpadla. Tudi sekvestre je ta «sodnik» nastavljal in odpravljal, če se mu je dobro plačalo.

Njemu podoben je državni pravdnik iz Pančeve Bogdan Milašinovič. Obdolžen je: 1. da je uporabljal kaznjence za dela v svoji hiši, 2. da je uporabljal kaznjence za nakupovanje pšenice, s katero je delal kupcije, 3. je od časa do časa izpuščal na več let obsojene kaznjence na svobodo, da so po domačih vaseh zanj kupovali pšenico, za kar jim je plačeval tudi provizijo, 4. je dal od kaznjencev zase in svoje prijatelje izdelovati pohištvo, vsega za 20 sob. — Takih prikazni bi se dalo naštet še več, pa bodi dovolj.

Kako so prišli taki ljudje na tako visoka in odgovorna mesta? — Po potrebi vladne politike kot priganjači vladnih strank. Tega je rabil radikalski, onega demokratski prvak in spravil ga je v službo, da dela za njegovo stranko in če je tudi zvedel, da ima to ali ono na vesti in če se je njegov varovanec razkrinkal kot še tak lopov, mirno se je šlo preko tega na dnevni red nadaljnje strankarske korupcije, češ: Kaj hočete! Razbojnik, pa saj jih je dosti!

Za naše časopisje.

Ne zastoj se je že nešteto krat povdarjalo in dan za dnevom se vsakdo lahko prepriča, da je časopisje, ne sedma, marveč prva velesila na svetu. Boj proti časopisju, namreč proti slabemu časopisju, je mogoče uspešno bojevati zopet samo s časopisjem.

Nastaja pa vprašanje: ali je tudi potreben ta boj? In še kako potreben! Kdor misli, da more živeti, napredovati in se razvijati v človeški družbi brez časopisja, tega bodo kmalu izkušnje izučile, da je taka trditve za katerikoli stan napačna. Komur ni svetovati, mu tudi ni pomagati. V časopisju dandanes človek najde ne samo, da napase svojo radovednost na novicah iz svojega kraja, iz ožje in širše njegove domovine ter iz življenja po širokem svetu, marveč mu tudi daje in spopolnjuje izobrazbo, bistri um in razvija duševno obzorje. Čim širši pa ima človek razgled, tem dalje vidi in tem dalje si želi. S tem čitatelj dobiva vedno nove podbude, ki ga priganjajo k vedno večji vztrajnosti in s tem k uspehom. Tako postaja čitanje potreba, kakor vsakdanji kruh. Brez kruha pa nikdo ne more živeti, tako tudi človek, ki čitanje zanemarija, sčasoma popolnoma otopi. Če pri pisavi lahko vsakdo opazi, ako nima vsak dan peres v roki, da mu postane roka nekako lena in s časoma le s težavo slika črko za črko, da napiše besedo. Kdor pa dnevno piše, temu teče pero po papirju, kakor namazano. To je pač vaja in navada.

In kar je glavno, pri stalnem čitanju človek dobi tudi sposobnost razločevati ne samo lepoto izražanja, ampak tudi vrednost vsebine tega, kar čita. Vzemite na primer v roke «Kmetijski list». Kdor je navajen na čitanje, ta bo že takoj pri prvih stavkih vrgel to samostojno, lažljivo cunjjo v peč in je ne pogleda nikdar več.

Vsak čitatelj torej pridobi tudi zmožnost ločiti pleve od zrnja, ako pridno zasleduje časopis in — ako morebiti tudi vanj piše. V časopisju dandanes človek najde vse, karkoli potrebuje. Od pouka, kako se preganjajo podgane pa vse do najbolj učenih razprav o umetnosti, o modroslovju, zdravstvu, politiki, itd. itd. Danes se vjame v glavo eno zrno, jutri morda že dvoje zrn in tako naprej. Pregovor pa pravi: zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača. Kar pa človek umstveno pridobi, tega nikdar več ne izgubi.

Poglejte, kakšni reveži so srbski kmetje, ki po veliki večini ne znajo čitati. Ali je potem čudno, da nad njimi vlada par ljudi, ki niti Srbi niso. Nekateri, ki si listijo prvo besedo v Beogradu, so celo židovskega ali ciganskega rodu. Ti ljudje bi nas že zdavnaj vtlopili v žlici vode, ko bi ne znali čitati. Srbskega kmeta imajo čisto na kratkem. Vsak se nad njim lahko zadere in ga opehari.

Ze iz tega se vidi, da je časopisje tudi velika obrambna moč, ki varuje posameznika in celo družbo

puščave in če so dovolj drzni in pogumni, tudi še globlje v puščavo —.

Veseli, zabavni so taki izleti in veselo, zgovorno se vrača družba nazaj na parnik —.

Pa ni vsakikrat, da se taki izleti končajo veselo in kratkočasno. Puščava, kraljestvo neuklonljivega, drznega beduina, ima svoj čar, — ima pa tudi svojo moč. In ta utegne biti preveč drznemu vsiljivcu usodna —.

Toda začnimo našo povest!

I.

Dne trinajstega februarja l. 1895 je odplul turistovski parnik «Kleopatra» iz Šelala ob gornjem Nilu. Njegov cilj je bil Wadi Halfa, dvesto milj ob Nilu navzgor, takrat zadnja postojanka Angležev v gornjem Egiptu.

Zanimiva je pokrajina, skozi katero je nosila «Kleopatra» svoje maloštevilne popotnike. Nilova dolina je tod ozka, ponajveč eden kilometer, ponekod komaj par sto metrov, — ozek trak zelenja in plodovitosti sredi rjave, neplodne puščave. Trdo ob reki se dvigajo strmi

* 320 kilometrov.

pred izkoriščanjem in pred krivicami. Če pa časopisje brani, pa tudi napada in uveljavlja zahteve in pravice svojih čitateljev. Kdor torej hoče imeti uspeh, mora imeti list, ki ga zastopa in brani v javnosti. Zato imajo tudi največji malopridneži svoj list. V Parizu, na Francoskem, so imeli tudi tatovi (apaši) svoj list in morda ga imajo še sedaj. V njem so pisali vse tako, da so policijo za nos vodili ter obenem obveščali svojo tatinsko družbo, kako mora postopati, da policija ne ujame tega ali onega.

Zlasti pa so se vrgli na časopisje Judje in framažoni ter sploh brezverci. Vsi ti imajo po celem svetu na široko razpredeno mrežo časopisja. Ker imajo ti ljudje glavni svetovni kapital v svojih rokah, zato jim je tudi lahko kupovati in z denarjem podpirati razne liste, ki potem pišejo tako, kakor to želijo kapitalisti, torej Judje in brezverci. Tudi pri nas je tako. Saj je «Jutro» nedavno samo priznalo, da je prejelo en milijon dvesto tisoč in več kron za vzdrževanje lista. Odkod sicer ni povedalo, kar pa tudi ni treba vedeti; to se itak ve že iz pisave tega izdajalskega, centralističnega in protikatoliškega lista. «Jutro» je dobilo denar zato, da piše tako, kakor piše . . .

Zato pa moramo razločevati dobro časopisje od slabega. In katero je slabo časopisje? Vsekakor tisto, ki piše proti ljudstvu in sicer proti krščanskemu ljudstvu. Krščanskega časnikarja veže vest, da ničesar ne piše, kar bi škodovalo veri in na duši ali na telesu ljudstvu, katero brani mu je sveta dolžnost. Krščansko časopisje je torej že po svojem stališču, utemeljenem v Kristovih načelih in v naukih sv. kat. Cerkve, dobro časopisje.

Ker pa protikatoliško časopisje, ki je protiversko tudi takrat, kadar tega ne pove naravnost, seje strup v človeško dušo in sicer kapljo za kapljo, da človek tega niti ne čuti, zato se je treba temu ubraniti. Da se pa temu strupu ubranimo, moramo vsi katoličani (in to je naša sveta dolžnost) svariti naše sosede, znance in prijatelje, naj ne čitajo in ne naročajo nobenega protikrščanskega lista. Odkod izvira vsa dandanašnja verska mlačnost in vse to zlo na svetu, če ne iz slabega časopisja!

Za obstoj slabega časopisja ne skrbe samo tisti, ki ga vzdržujejo s podporami in podkupnino, ampak tudi tisti slabi kristjani, ki take liste čitajo in naročajo. Ako prihaja dnevno recimo med stotisoč slovenskih volilcev petdeset tisoč iztisov slabega časopisja, tudi najboljši verniki izgubijo odporno moč proti razširjanju, ki se slabi časnikarski kugi. Čim ta slab list z lažjo in z zavijanjem prave resnice vseje v naše duše najmanjši dvom, je s tem že veliko pridobil. Tak dvom potem grize in razjeda sam naprej in dvrši, kar je to slabo časopisje načelo.

Sedaj se približuje zopet čas, ko je treba obnoviti naročnino in podpreti katoliško časopisje v težkem boju, ki ga bide dan na dan. Judje, brezverci, framažoni in tem enaka kapitalistična družba nas gotovo ne podpira, vlada pa tudi ne. Kako naj torej vzdržujemo svoje liste proti navalu nasprotniških listov v današnji draginji, ko stane skoraj papir več, kakor pa naročnina? Treba je, da takoj razvijemo najživahnejšo agitacijo od hiše do hiše in da pridobimo katoliškemu časopisju čimveč naročnikov in podpornikov. Geslo naše bodi: Ven z brezverskim časopisjem iz krščanskih družin in v vsako hišo katoliško časopisje!

Denar ljudstva proti ljudstvu.

Za zaščito samostojnih poslancev na shodih, kamor vlada pošilja glavarje, politične komisarje in orožnike, je izdala vlada velike svote. Mnogo je šlo tudi za to, da so poslali tudi na vse naše shode zadnje mesece vladne zastopnike in čisto tudi orožnike, ker so politični uradniki menda v svoji bojazljivosti trepetali pred našim ljudstvom. Kako ravnemo iz zanesljivega vira, je gos pod pokrajinski namestnik Hribar potrošil za vse v to določene denarje in se je nujno obrnil v Beograd po več denarja. Pisal je tudi svojemu bratcu Pucelju, naj hitro preskrbi nove svote, ker sicer samostojnejšem ne bo mogel v zaščito več dati komisarjev in orožnikov.

bregovi, skalnate raztrte stene in onstran njih se širi divja, mrtva, peščena ravnina, — libijska puščava.

Kamor pogledaš po bregovih, povsod srečavaš tvojo oko sledovi izumrlih rodov, sledovi pokopane kulture. Grobovi, izdolbeni v skalne stene, ki srepo opazujejo iz svojih temnih vhodov, piramide, majhne in velike, se dvigajo vrhu skal in gričev proti modremu nebu. In tu pa tam zagledaš zapuščeno mesto, hiše, zidovje, stebrovje, in solnce sije skozi udrti okna. Bader, «vodnik» po Egiptu in njegovih zanimivostih, neizogibna knjiga-spremljevalka za vsakogar, ki potuje, ti pove, da so to nekdanje egipčanske naselbine, — ali pa rimljanske ali kakega drugega naroda, včas pa vobče ne ve ničesar povedati.

Začuden se poprašuješ, čemu so se naseljevali ljudje v tej zapuščeni dvijini, kjer ničesar ne raste, kjer ni od časa živeti, in neverjetno se ti zdi, da so to le trdnjave, ki so jih davni rodovi pozidali in oborožili, da so branile bogate pokrajine spodnjega Nila pred vpadi ropoželnih, bojevitih narodov divjega juga. Pa naj si so bile trdnjave ali pa bogata mesta, — prazne, razdrte in zapuščene stoje sedaj tu gori razvaline in gledajo nemo in osorno na vsiljive tujce-popotnike, ki pol sede pol leže leno in mamarno počivajo v udobnih

Davkoplačevalci! Ali vidite, kako se razmetavajo tisočji in tisočji, da se zaščiti one, ki so vas politično ogoljufali in opeharili ter zaslužili centralizmul!

Iz poglavja o narodnem gospodarstvu.

Nekj o mesnih cenah v Zagrebu.

Trgovci z živim blagom iz naše države in inozemstva, ki prihajajo po svojih opravkih v Zagreb, se zelo ter upravičeno čudijo našim pretiranim in daleč previsokim mesnim cenam. Kot inerilo za neupravičenost naših mestnih cen na trgu bi morale služiti one cene, ki se plačujejo v inozemstvu za meso govede, ki je bila iz Hrvatske. V klavnicah v Trstu so prodajali te dni prvovrstno govedino od volov, ki so prišli iz Hrvatske, po 6 lir 1 kg. Te dni je bila italijanska lira po 12 K, kar bi zneslo 72 K 1 kg. Treba pa pri tem pibiti, da lahko odbijemo pri vsakem kilogramu 2 liri kot strošek za odpremo govede iz Zagreba v Trst in stane torej 1 kg govejega mesa samo 48 K. V Zagrebu in tudi v Sloveniji pa stane 1 kg prvovrstnega volovskega mesa 68 K, kar znači, da je pri nas meso za 18 K ali za 30 odstotkov dražje, nego v Trstu od naše govede.

Za Trst kupujejo živo blago živinski prekupeci večinoma na pokrajinskih sejnih, kjer je živina dražja, nego v Zagrebu, pa kupujejo tudi na zagrebškem trgu in meso je v Trstu cenejše, nego v Zagrebu. Iz ravno kar povedanega je razvidno, kako brezvestni mesarji izrabljajo uboge konsumente, pa tudi kmete-živinorejce, od katerih kupujejo živino dokaj po ceni. Kakor smo že zadnjič priporočali v našem listu, da naj kmetje sami koljejo svojo živino in razprodajajo potem meso na drobno, tako ponavljamo ta poziv tudi danes. Ako bodo kmetje sami klali in prodajali meso, bode imel kmet-producent dobiček, ubogi konsument pa bo pri sedanjih draginjah lahko jedel cenejše, pa dobro meso.

Iz žitnega trga.

Vsled nazadovanja naše valute je bilo opaziti zadnje dni večjo živahnost na zagrebškem žitnem trgu. Zelo veliko se je prodalo umetno posušene koruze. Živahna je bila tudi trgovina z moko. Glavne železniške postaje, ki pridejo v poštev za žitno trgovino, so: Zagreb, Sisek ter Brod na Savi in te so vse zaprte za tovarni promet in ravno to dejstvo dviga žitne cene. Konsumenti še vedno pričakujejo, da se bodo žitne cene znižale, a je malo izgleda za padec, posebno ne, ker namerava zopet železnica zvišati prevozne tarife. Uvoz moke in žita v Dalmacijo in Slovenijo je nekako prestal vsled porasta deviz in ker so se tudi žitne cene v inozemstvu dvignile. Osobito Slovenija bo vsled prevoznih potežkoč kmalu prisiljena, da bo morala kupovati žito doma. Ponudbe žita in moke so velike, ker so poljedelci končali svoja poljska dela, tudi pota in ceste so se posušile in kmetovalec lahko vozi svoje žito na trg. Konečno pa moramo omeniti, da se zaloge moka v naših velikih mlinih vedno bolj zmanjšujejo, nekaj večjih in veliko malih mlinov je ustavilo svoj obrat.

Zadnji teden so bile žitne cene na zagrebškem trgu sledeče: pšenica se je prodajala po 1600 do 1630 K od postaje Bačka. Rž je brez prometa in trgovine in se giblje samo po imenu v cenah med 1300 do 1500 kron. Ječmen kupujejo samo za krmljenje in so ga plačevali po kakovosti po 1200 do 1400 K. Veliko je povpraševanje po ovsu, ki se giblje v cenah med 1000 do 1050 K. Koruza je za dobavni rok februar, marec ter april po 800 do 840 K. Stara ter umetno posušena koruza je brez prometa. Moka nularica je v Zagrebu po 25 do 25.50 K 1 kg. Cene moki so zelo različne pri natovorni in iztovorni postaji in to radi visokih železniških tarifov. Kakor učijo zadnje izkušnje, rabi ex vagon moka, predno dospe do svojega cilja, po štiri tedne. Zadnje dni so zelo povpraševali po koruznih otrobih, a jih ni, ker se jih mleči do sedaj samo 2—3 mlin in tem so zaloge popolnoma pošle. Cena otrobom je 680—750 K od postaje. Fižol, oni pikasti ali šekasti, se plačevali po 14 do 17 K in še višje.

Za celo leto 1923 bo znašala naročnina za naš list za celo leto dinarjev 25.—, za pol leta dinarjev 12.50, za četrt leta dinarjev 6.50.

stolih na krovu «Kleopatre», pijejo kavo, kadijo, s smejiijo in pogovarjajo —.

Veselo, kratkočasno družbo je zbral slučaj n «Kleopatri». Poznali so se — vsaj večina izmed njih — že iz Kaire in Assana, odkoder so skupno potovali p Nilu navzgor. Godrnjavca ni bilo med njimi. Na maler prostoru, kakršen je bil krov «Kleopatre», pokvari ta sitnež in nadležnež dobro voljo vsej družbi. Na sreč «Kleopatra» ni vozila te vrste tovara seboj.

Potek dogodkov nas bo poučil, kako zelo izpremen usoda v par urah tudi najtrše značaje, ki pridejo po njene udarce, in nauči strahu Božjega in pobožnos tudi hladnega posvetnjaka in posmehljivca. Zato je v mestu, da si nekoliko bliže ogledamo družbo izletnikov ki je potovala na «Kleopatri» v Wadi Halfa.

Polkovnik Cochran je bil umirovljen angleški častnik, pa se je še čutil žilavega in krepkega dovol da je uporabljal svoj čas in denar za potovanja p Maroku, po Tunisu in Egiptu. Vitke, krepke postave bil, zarjavel obraz in orlovsko zapognjen nos je imel bistre, presunljive oči. Njegovo obnašanje je bilo vlnu no, pa nekoliko rezko in odločno. Snažno, čedno je bil obblečen, brezhibno, — pravi gentleman od pete c temen.

(Dalje prihodnjič.)